אָמַר לֵיהּ – הקשה **רַב הַמְנוּנָא** לעולא, כיצד יתכן לומר שעל ידי הקציצה פוקעת הקדושה, אף בלא מעשה פדיון, הלא אם הנטיעות לא נפדו, **קְדוּשָּׁה שֶׁבָּהֶן לְהֵיכָן הָלְכָה.**

מוסיף רב המנונא להוכיח שלא יתכן שהקדושה תפקע לבדה, ללא פדיון או סיבה מתחדשת אחרת, **וּמָה אִילּוּ אָמַר לְאִשָּׁה** בשעת קידושיה, **'הֵיוֹם אַתְּ אִשָּׁתִי וּלְמָחָר אִי אַתְּ אִשָּׁתִי',** שזה דומה להקדשת הנטיעות לזמן מוגבל, משום שגם באופן זה הוא מגביל את הקידושין שלא יחולו אלא ליום אחד, **מִי נַפְקָא בְּלָא גֵּט** –וכי יתכן לומר שהקידושין נפקעים מחמת שעשאם לזמן מסויים, והאשה תהיה מותרת להינשא בלא לקבל גט, הלא ודאי שהיא מקודשת לו לעולם, וצריכה גט בשביל להינשא לאחר. ומוכח שהתנאי בשעת ההקדש או הקידושין אינו מועיל לכך שתפקע הקדושה מאיליה לכשיגיע הזמן, אלא יש צורך בעשיית מעשה כדי להפקיעה. גט כדי להתיר אשה, ופדיון כדי להפקיע את הקדושה מהנטיעות.

רבא מתרץ את קושיית רב המנונא, ומחלק בין גט אשה לנטיעות שהוקדשו:

אָמַר לֵיהּ רָבָא לרב המנונא, **מִי קָא מָדְמֵית** – וכי אתה מדמה את קדושת הנטיעות שהן קדושות רק בִּקְדוּשַּׁת דָּמִים – שגוף הנטיעות אינו קדוש אלא רק הדמים שלהן קדושים, לִקְדוּשַּׁת הַגּוּף שהאשה מקודשת לבעלה, הלא אין הדבר דומה כלל וכלל, וּקְדוּשַּׁת דָּמִים שהיא קדושה חלשה יותר, שהרי היא פוקעת על ידי פדיון, **פָּקְעָה בְּכָרֵי** – בלא כלום, כלומר ללא עשיית מעשה כדי להפקיעה, ולפיכך אם התנה על הנטיעות שקדושתן תפקע בקציצתן, הקדושה פוקעת עם הקציצה, כיון שהיא קדושת דמים, אבל קְדוּשַּׁת הַגּוּף שהיא קדושה מעולה וחזקה יותר, שהרי אין פדיון מועיל בה, **לֹא פָּקְעָה בְּכָרֵי,** אלא יש צורך במעשה כדי להפקיעה, ולפיכך אפילו אם התנה שהקידושין יפקעו, אינם פוקעים עד שיתן גט, כיון שהם קדושת הגוף.

ומאחר שחילוקו של רבא הוא בין קדושת הגוף לקדושת דמים, אם כן כך יהא הדין לשיטתו במקדיש קרבן תמים, שהוא קדוש בקדושת הגוף ועולה בעצמו למזבח, ולא יועיל אם יתנה שתפקע קדושתו אחר זמן, משום שאין קדושה פוקעת בכדי אלא בקדושת דמים בלבד.

אביי חולק על דברי רבא, ומוכיח שמצינו שגם קדושת הגוף פוקעת מאיליה, אם התנה כן מתחילה:

אָמַר לֵיהּ אַבָּיֵי לרבא, האם כך אתה סבור, **שְׁקִדּוּשַּׁת הַגּוּף לֹא פָּקְעָה בְּכָרֵי, וְהָתַנְיָא** בברייתא, האומר **'שׁוֹר זֶה יהא קרבן עוֹלָה כָּל שְׁלֹשִׁים יוֹם** – אם יקריבוהו בשלושים הימים הללו, יקריבוהו לעולה, **וּלְאַחַר שְׁלֹשִׁים יוֹם יהא שְׁלָמִים',** והיינו שקדושת העולה שבו תפקע, ובמקומה תחול עליו קדושת שלמים, הרי הוא **כָּל שְׁלֹשִׁים יוֹם עוֹלָה** – חלה עליו קדושת עולה לשלושים יום, **וּלְאַחַר שְׁלֹשִׁים יוֹם** פוקעת קדושת העולה וחלה קדושת **שְׁלָמִים,** כמו שהתנה המקדיש. ויש להבין **אַמַּאי** –מדוע פקעה קדושת העולה ללא עשיית כל מעשה, אלא מוכח שאף **שְׁקִדּוּשַּׁת הַגּוּף נִינְהוּ** – שקדושת שור הראוי למזבח היא קדושת הגוף **וְאַף** על פי כן **פָּקְעָה בְּכָרֵי,** וקשה על רבא שחילק בין קדושת דמים לקדושת הגוף, ואמר שקדושת הגוף אינה פוקעת מאיליה, בלא פדיון.

מתרצת הגמרא, באמת קדושת הגוף אינה פוקעת בכדי, **וְהָכָא** – בברייתא של מקדיש שור לעולה **בְּמַאי עָסְקִינַן, דְּאָמַר** המקדיש שתהא הבהמה קדושה **לְדָמֵי** – שפירש שלא תחול על הבהמה אלא קדושת דמים בלבד, ולא קדושת הגוף, ולא אמר ששור זה יהא קרבן, אלא שמדמיו יביא קרבן [והברייתא עוסקת בשור בעל מום, שאינו קדוש אלא קדושת דמים], ולפיכך הקדושה פוקעת לאחר שלושים יום, כיון שקדושת דמים פוקעת אפילו בכדי, אבל קדושת הגוף אינה פוקעת בכדי, אלא רק על ידי פדיון וכדומה.

הגמרא מקשה על מסקנא זו [–שקדושת הגוף אינה פוקעת בכדי]: **אִי הָכִי,** שיש להעמיד את הברייתא באופן שאמר 'לדמי', והקדושה פוקעת משום שהיא קדושת דמים [אבל קדושת הגוף באופן דומה לא תפקע], אם כן **אֵימָא** [–אמור לי מהו ביאור ה]**סֵיפָא** של הברייתא, שהאומר 'שור זה יהא **לְאַחַר שְׁלֹשִׁים יוֹם** קרבן **עוֹלָה, וּמֵעַכְשָׁיו** יהא קרבן **שְׁלָמִים',** הרי הוא עבשיו שלמים, ולאחר שלושים יום יהיה עולה, כמו שאמר. ומבארת הגמרא, **אִי אָמְרַתְּ בְּשִׁלָּמָא** – יהיה מובן אם תעמיד את הברייתא בשני אופנים, **חָדָא** – הרישא, **בִּקְדוּשַּׁת הַגּוּף, וַחֲדָא** – הסיפא, **בִּקְדוּשַּׁת דָּמִים,**

אגרות קודש

ב"ה, ז' תמוז, תשט"ו

ברוקלין.

הרה"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ

מוה"ר שמואל יוסף שי'

שלום וברכה!

במענה על מכתבו מבדר"ח הגאולה, גאולת כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע נשיא דורנו, בו כותב אשר נסתדרו בבית מגורם החדש, דורא.

הנה יה"ר שיהי' בשעה טובה ומוצלחת, וינצל האפשריות שניתנה לו להפיץ תורת החסידות הדרכותי' ומנהגי' בין אנשים כאלו שלולי זאת לא היו יודעים עד"ז, ובדרכי נועם ובדרכי שלום לא רק בהבית בו דרים אלא בכל העיר כולה, שע"פ ד"ת היא כדי' אמותיו של האדם בהנוגע לעניני עירובין, וכידוע ביאור ענין העירוב מבואר בההמשך דמצה זו תר"מ, ויה"ר שיהי' זה מתוך בריאות הנכונה ובשמחה וטוב לבב.

בברכה לבשו"ט.

ואם כן תוכל ליישב ולומר, **הֵיינוּ דְּאִיצְטְרִיךְ לֵיהּ לְתַנָּא לְמֵיתְנָא** תַּרְתֵּי – שמשום כך הוצרך התנא לְשָׁנוֹת את דינו בשני אופנים [רישא וסיפא], **דְּסַלְקָא דַּעְתָּךְ אֲמִינָא** – כיון שהיית מעלה על דעתך לומר, **שְׁקְדוּשַׁת הַגּוּף לֹא פָּקְעָה בְּכְדֵי** – לבד בלא מעשה פדיון, ודווקא **קְדוּשַׁת דָּמִים פָּקְעָה בְּכְדֵי**, ואם היה התנא אומר את דינו רק באופן אחד [או באופן שקדושת עולה קדמה, או באופן שקדושת שלמים קדמה], היינו מעדיפים לפרש ולהעמיד את הדין באופן שהוא פחות חידוש, דהיינו שמדובר בקדושת דמים, ולפיכך היא פוקעת בלא פדיון, ועדיין היינו טועים לומר שקדושת הגוף אינה פוקעת בלא מעשה, **וְאַמְטוּ לְהָכִי** – ומשום כך **תָּנָא** – שנה התנא בברייתא **תַּרְתֵּי** – שני אופנים, ללמדנו שבין קדושת דמים ובין קדושת הגוף פוקעות בלא מעשה פדיון [וכגון כשהתנה באופן המועיל שיפקעו בזמן פלוני].

מסיימת הגמרא את קושיית אביי על רבא:

אֶלָּא אִי אָמְרַתְּ – אבל אם תאמר **שְׁאִידֵי** [–הרישא] **וְאִידֵי** [–והסיפא] מדובר **בִּקְדוּשַׁת דָּמִים**, [שהרי לרבא קדושת הגוף אינה פוקעת בלא פדיון, ואם כן יש לבאר ולהעמיד את שני האופנים שבברייתא בקדושת דמים, ולומר שמשום כך היא פוקעת בכדי], אם כן **לָמָּה לִי לְמֵיתְנָא תַּרְתֵּי** – מדוע היה צריך התנא לכפול את הדין, הרי יכל להשמיענו רק דין אחד מן השנים, משום **שֶׁהֲשָׁתָּא יֵשׁ לוֹמַר** – היינו למדים בכל שכן, אם **מַקְדּוּשָׁה חֲמוּרָה לְקַדּוּשָׁה כַּלָּה, פָּקְעָה** הקדושה החמורה, וחלה הקדושה הקלה, וכגון שאמר 'שור זה עולה כל שלושים יום ולאחר שלושים יום שלמים', שקדושת עולה חמורה מקדושת שלמים, ובכל זאת פוקעת קדושת עולה וחלה קדושת שלמים, **מְקַדּוּשָׁה כַּלָּה לְקַדּוּשָׁה חֲמוּרָה צְרִיכָא לְמֵימַר** – וכי צריך לומר שהקדושה הקלה פוקעת וחלה הקדושה החמורה, וכגון שאמר 'שור זה שלמים כל שלושים יום ולאחר שלושים יום עולה', שקדושת שלמים קלה מקדושת עולה, ובמקרה כזה פשוט שהקדושה הקלה פוקעת כדי שתחול הקדושה החמורה. ואם כן לא היה צריך התנא לומר את הדין בשני האופנים, הן כשהקדושה החמורה קדמה והן כשהקדושה הקלה פקעה, אלא די באופן אחד ונלמד ממנו בקל וחומר גם את האופן השני. ואם הוצרך התנא לשנות את הדין בשני אופנים, על כרחך שזה משום שסבר שגם בקדושת הגוף הדין הוא שהקדושה פוקעת בכדי, ולפיכך שנה בשני האופנים, שבאחד מהם מדובר בקדושת הגוף ובשני מדובר בקדושת דמים.

מקשה הגמרא על בר פדא:

לֵימָא תֵּיהֲוֵי – תהיה ברייתא זו **תִּיוּבְתָּא דְּבַר פַּדָּא** – קשה על בר פדא, **דְּאָמַר לֹא פָּקְעָה קְדוּשָׁה כְּבְכְדֵי**, שהרי מברייתא זו מוכח שקדושה פוקעת בכדי, הן קדושת הגוף והן קדושת דמים. [ואם לא היה מוכח מהברייתא שאף קדושת הגוף פוקעת בכדי, לא היה אפשר להקשות על בר פדא מברייתא זו, אף שלדבריו אין קדושה פוקעת בכדי כלל [לא קדושת הגוף ולא קדושת דמים], כיון שהיה יכול בר פדא להעמיד את הברייתא באופן שפדה את הבהמה, ורק אז חלה הקדושה השניה. ואין להוכיח שקדושה פוקעת בכדי. ורק אחר שהוכח שהברייתא עוסקת גם בקדושת הגוף שאין לה פדיון, ואם כן אי אפשר להעמיד את הברייתא שהקדושה השניה חלה רק אחרי שפדאו, יש להקשות מן הברייתא על בר פדא].

מתרצת הגמרא, **אָמַר רַב פָּפָּא, אָמַר לְךָ בַּר פַּדָּא** – בר פדא יתרץ ויאמר, **הָכִי קָאָמַר** – כך יש לפרש את הסיפא של הברייתא, אדם שאמר על שורו שיהיה קדוש בקדושת עולה לאחר שלושים יום, **אִם לֹא אָמַר** 'מֵעַכְשָׁיו שְׁלָמִים', אלא אמר רק שיהיה קדוש בקדושת עולה לאחר שלושים יום, הרי **לְאַחַר שְׁלֹשִׁים יוֹם עוֹלָה הֲוֵי** – תהיה הבהמה עולה, כדבריו. ואף שלא חלו דבריו מיד, חלים הם אחר זמן. ואין לטעות ולומר שאדם אינו יכול להחיל קדושה לאחר זמן. ודברי הברייתא הם **מִידֵּי דַּהֲוָה** – כמו שמצינו לגבי **הָאוֹמֵר לְאִשָּׁה** 'הִתְקַדְּשִׁי לִי לְאַחַר שְׁלֹשִׁים יוֹם במעות אלו שאני נותן לך עכשיו', **דְּהֶהלְכָה** היא **שְׁמְקוּדֶּשֶׁת**, והקידושין חלים לאחר שלושים יום, **וְאַף עַל פִּי שֶׁנִּתְעַכְּלוּ הַמָּעוֹת** – שכבר אינם קיימים בעולם קודם חלות הקידושין. וזה הדין הראשון שאנו למדים מהסיפא של הברייתא.

והדין השני שאנו למדים מהסיפא הוא, שדווקא באופן זה חלה הקדושה אחר שלושים יום, אבל אם הוסיף ואמר 'ומעכשיו שלמים', שמיד כשהוא מקדיש תחול עליו קדושת שלמים, אין קדושת העולה יכולה לחול עליו אחר שלושים יום, כיון שקדושת השלמים חלה עליו מיד, ואין הקדושה הקלה [של שלמים] פוקעת אף לא כדי שתחול קדושה חמורה ממנה, משום שאין קדושה פוקעת בכדי.

מקשה הגמרא, **פְּשִׁיטָא** – הלא אין כל חידוש בדין זה, שאפשר להקדיש באופן שהקדושה תחול לאחר זמן ולא בשעת הנדר. וכמו שהביאה הגמרא שכן הוא הדין אף בקידושי אשה, ואם כן מדוע היתה הברייתא צריכה ללמדנו דין זה.

מתרצת הגמרא, **לֹא צְרִיכָא** – לא נצרכה הברייתא אלא לחדש שגם באופן **דְּהָדַר בֵּיהּ** – שחזר בו מן ההקדש, אף על פי כן חל ההקדש כשהגיע הזמן, ואינו יכול לחזור בו.

מקשה הגמרא, **הָנֵיחָא לְמַאן דְּאָמַר 'אֵינָהּ חוֹזֶרֶת'** שנחלקו רבי יוחנן וריש לקיש (קדושין נט.) לגבי קידושי אשה, אם קיבלה קידושין שיחולו לאחר זמן, וחזרה בה קודם שהגיע הזמן ונתקדשה לאחר. דעת ריש לקיש ש'אינה חוזרת', ולא חלו קידושי האחר כלל. ודעת רבי יוחנן ש'חוזרת', וחלו הקידושין השניים. ואם כן יש לומר שגם הברייתא כאן עוסקת באופן שחזר בו מן ההקדש, ובאה ללמדנו שאין חזרתו מועילה, וההקדש חל. כמו שמצינו בקידושי אשה.

אֶלָּא לְמַאן דְּאָמַר – לרבי יוחנן שאמר בקידושי אשה **שְׁחוֹזֶרֶת** –רשאית לחזור בה, ואם נתקדשה לאחר קודם שהגיע הזמן שיחולו הקידושין הראשונים, חלו הקידושין השניים, ונתבטלו הקידושין הראשונים, אם כן **מַאי אִיכָּא לְמֵימַר**, הרי ודאי שאין כוונת הברייתא לומר שאם אמר שיהא קדוש בקדושת עולה לאחר שלושים יום וחזר בו בתוך שלושים שהקדש יחול, שהרי אם חזר בו אינו חל [לרבי יוחנן], וכמו בקידושין, אלא ודאי שמדובר כשאינו חוזר בו בתוך שלושים, ואם כן שבה קושיית הגמרא שדין זה הוא פשיטא, ומדוע הוצרכה הברייתא לשנותו בהקדש, הלא יכולנו ללמדו מקידושי אשה.

מתרצת הגמרא, **אֲפִילּוּ לְמַאן דְּאָמַר הָתָם** – לרבי יוחנן הסובר בקידושי אשה שהיא **חוֹזֶרֶת** בה מן הקידושין, ואם חזרה בה ונתקדשה לאחר, מתבטלים הקידושין הראשונים, מכל מקום **הָכָא** – כאן בהקדש **שָׁאנֵי** – יודה רבי יוחנן שאינו יכול לחזור בו אחר שהקדיש, אף שעדיין לא חל ההקדש, משום **דַּאֲמִירָתוֹ** שהקדיש **לַגַּבּוֹהַּ** היא **כְּמַסְּרַתּוֹ לְהֶדְיוֹט**. והרי חידושה של הברייתא הוא שבהקדש אינו יכול לחזור, שלא בקידושי אשה שהיא רשאית לחזור.

הגמרא מנסה לפשוט מדינו של בר פדא את ספיקו של רבי אושעיא לגבי קידושי אשה. ואגב כך אנו למדים שרק אם פדאן הוא עצמו קודם קציצה סובר בר פדא שהן חוזרות וקדושות:

יָתִיב – ישבו **רַבִּי אָבִין וְרַב יִצְחָק בַּרְבִּי חַמָּיהּ** – לפני **דְּרַבִּי יִרְמְיָה** ללמוד הימנו, **וְקָא מְנַמְנֵם רַבִּי יִרְמְיָה**, ובזמן הזה שנימנם **יָתְבֵי** – ישבו רבי אבין ורבי יצחק ברבי **וְקָאָמְרֵי** – ואמרו בינם לבין עצמם, שלִדעת **רַב פַּפָּא דְּאָמַר** בהקדיש את הנטיעות עד שיקצצו **וּפָדָאן** קודם הקציצה, שהן **חוֹזְרוֹת וְקוֹדְשׁוֹת**, משום שכשהקדיש 'עד שיקצצו' התכוון שלא יועיל להן פדיון קודם הקציצה, אלא יהיו קדושות לעולם עד שיקצצו, ואפילו יפדם יחזרו להיות קדושות,